

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban évente:
 Egy évre... 10 kor.
 Hármas évre... 30 c.
 Kétfelét évente:
 Egy évre... 10 kor.
 Hármas évre... 30 c.
 Vidékre postán küldve:
 Egy évre... 12 kor.
 Hármas évre... 36 c.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetente kétszeri kiadással.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kizárólag visszafizetésre vagy megfizetésre nem vállal költ.

Kiadványok és hirdetések a kiadóhivatalban intézendők.

Magyarország és a világ.

NAGYVÁRAD, május 27.

Kamaszok.

Kötte hisszük, hogy valami sok okos ember lenne Magyarországon, a ki az osztrák próba után is a minden korlát nélküli általános választói jogért lelkesedne Magyarországon.

Közéletünkben ugyanis egyre jobban nyomulnak előre a lelkiismeretlen elemek. Mintha csak arra volnánk berendezkedve, hogy a becsületes ember boldogulása minél nehezebb, a svihákok, szédelőgök és jellembeli szegénylegények haladása pedig minél gyorsabb és könnyebb legyen.

Csak pár példát. Összehoz a szerencsétlen véletlen valami borzas héber skriblerrel, a ki galád módon meghurcol becsületében. A város és a megye egy napig mást sem tárgyal, mint a te meghurcolt személyedet. Ártatlanságod tudatában a bírósághoz fordulsz elégtételért. Hónapok múlva, a mikor már mindenki elfeledte a támadást, megindul a vizsgálat. Valami lepéncelt szabólegény jelentkezik »szerző« gyanánt. Egy év múlva a törvényszék elkezd gondolkozni a feletti, vajjon esküdtszék vagy rendes bíróság elé állítsa-e az illetőt? Ha esküdtszék

elé kerül, akkor nyugodt lehetsz, hogy ha a védő ügyesen válogatja össze az esküdteket, a »szerző«-nek haja szála sem görbül. Ugy felmentik, mint a pinty — hiszen az esküdtek Szent Istvánt sem tudják megvédeni a gyalázkodó nyelvöltögetőktől. De még ha elítélik is az ipsét valami csekélyke büntetésre, azzal nem sokat érsz. A kit elítéltek, az téged nem bántott, a közönség, a mely előtt igazadat ki akartad mutatni, régen elfelejtette az egész esetet, ha elítélik a tettesnek nevezett strómannt, csak a feledésbe ment sértést frissíti fel az emberek emlékezetében, ha pedig az »esküdtek igazmondása« felmentő ítéletet hoz, ráadásul meg is mosolyognak. Az igazi szerző azalatt jóízűen mulatott rajtad s ha kedvezett részére a szerencse, már azóta országgyűlési képviselő lett belőle, a kinek előszobájában becsületes emberek is kilincselnek.

Könyvet akarsz venni. Elolvasod valamelyik jó vastag ünnepi számokkal kivonuló lapnak az »Irodalom« rovatát s a legjobban megdicsért verses vagy novella könyvet megveszed. Elolvasod, aztán kidobod az ablakon vagy a fiókod legmélyére zárod, nehogy a leányod megtalálja. Hanem azért a legtöbb társaságban ha irodalomról van szó, az illetőt ugyanazokkal a frázisokkal hallod di-

csérni, mint a melyekkel az a jól értesült lap magasztalta.

Tudományos munkát keressz. Megveszed a Magyar Tudományos Akadémia valamelyik kiadványát, azt, a melyiket legjobban dicsérnek. Elolvasod — és rögtön elmegy a kedved az akadémiai tudománytól, mert a könyv tele van a vallás, a kereszténység szemenszedett hazugságokkal való megrágalmazásával. Ehhez nem tudomány, hanem tudatlanság és lelkiismeretlenség kell — s erre ütök rá nálunk a tudományos pecsétet. Holott pecsét helyett bélyeget, megbélyegzést érdemelne.

Menjünk tovább? Gyönyörködünk a mindenfajta stréberek kapaszkodásában a jogi élet, az orvostudomány terén? A kép mindenütt ugyanaz: valóságos Jakabok létrája tárul elénk, a mely alatt gondtalanul alszik a becsületes magyar nép.

Közéletünk most van a kamaszokban. Szegletes, esetlen, kivált pedig nagy fokban éretlen. Ezért ül fel minden csillogó frázisnak, ezért van nálunk Eldorádója a könnyű jellemeknek, a nagykoru kamaszoknak.

Ausztria hasonló körülmények közt van, mint Magyarország. S a mint odaát császári parancsra behozták az általános választói jogot, a szociáldemokraták, leg-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az én lelkem . . .

Szilaj a lelkem, mint a sasmadar.
 A végtelennel bátran szembe száll.
 Nem gát neki a túlmély és — magas, —
 Előtte minden út szabad . . .
 S világokat befut gyors szárnyakon
 Pár röpké pillanat alatt.

S erős a lelkem . . . Zudulhatna rá,
 Ezernyi vész, — meg mégse rontaná.
 Megállna büszkén, mint a viharban
 Az ezredéves tölgykirály . . .
 S csak edződnék a rajta ázrugó
 Viharcsaták villáminál . . .

S nagy a lelkem, ha nagy a lélek.
 Kit góg s önérdék nem szennyezének
 Ki megbocsát, ha megbántják gazul,
 Mert gyűlöletre képtelen . . .
 Szeretni tud csak mélyen s mindene
 Ez az örök, nagy szerelem.

Mert lelkem olyan mint az Őserő,
 Fellázadt részként abból tört elő.

S most öntüzeben égve mint a nap,
 Ugy ontja fénylő sugarát.
 De mint a nap az örök elmulásba,
 Mert istenszikra, — sosem olvad át.

Vissza, vissza . . .

Vissza, vissza száll a madár
 Elhagyott fészékhez . . .
 Fel-fel keres a lelkem is
 Minduntalan, édes. —
 Mert a mi az elfáradt kis
 Madárnak a fészék:
 Az nekem a közéleted,
 Megpihenni oda térek . . .

A mióta szétválasztott
 Sorsunknak az útja,
 A lelkemre fájó bánat
 Sötét éjje hullá —
 S egyetlen kis csillaga e
 Komor éjszakának:
 Hogy a lelkem hozzád szállhat
 S gondolatban néha látlak . . .

Pelle János.

Pelle János verskötete.

A mosolygó május sugarai kiváltották egy fiatal poéta lelkéből az első verses kötetet. A Pelle János versei azonban nem tavaszi versek.

Lirai verselésünk forrongásban van. A francia hatás nem hagyta érintetlenül a magyar lírát. Modern lírikusaink megértették, hogy a megszokott csapásokon való haladás nem lehet a poézisnek célja és amint nem elégti ki a nagyközönség lelki szükségletét, úgy nem elégti ki magukét az írókét sem. És ebben van sok igazság, de a mi lírikusaink jó része messze távozott az igazságtól, feltűnő akart lenni tárgyban és kifejezésben és a szertelenségbe csapott át, ami a magyarnak nem természete. Emellett a realizmust annyira hajszolja, hogy hús és csafatköltészet lett belőle. Vannak, akik nem sülyedtek ennyire, hanem helyes érzéssel megtudták találni ebben az irányban azt, ami jó. Ezek ujak a nyelvezet tekintetében és ujak a tárgy feldolgozásban anélkül, hogy hipermoderneket vagy bizarrokat volnának. Hihető, hogy ez

kevésbé megbízható elemek megdöbentő arányban vonultak be a parlamentbe. Igazi szerencse Ausztriára, hogy a keresztényszocialisták jutottak be legnagyobb pártnak, mert különben megeseit volna az a szegény és az az állami veszedelem, hogy a parlament legnagyobb pártját a szociáldemokraták alkották volna. Így is a második párttá emelkedtek.

Ezt a dicsőséget csak hagyjuk Ausztriának. Tökéletesen elég alkalmuk van a kamasz jellemelemek nálunk is arra, hogy meg nem érdemelt pozíciókba emelkedjenek. Az ország sorsának igazgatását mégsem lehet egészen az ő kezeikre bízni.

Volt már Magyarország sorsa gyermek kezében nem egyszer; csak akkor lett belőle veszedelem, mikor nem korra, hanem jellemre gyenge alakok, hazafiság helyett önzésükre támaszkodók irányították az ország hajóját. Zátonyra is jutott az.

Thermopylénél, férfias küzdelemben elesni: gyászos, de dicső dolog. Hanem éretlen kamaszok gonoszságának és tudatlanságának lenni áldozatává: szánandó, alacsony vég, a melytől óvja meg az Isten ezt a hazát, míg becsületes néplakja. *

A koronázási jubileum. Wekerle Sándor miniszterelnök a képviselőház ülésén törvényjavaslatot terjesztett be a király negyvenéves uralkodói jubileumának megünneplésére. A törvényjavaslat négy szakaszból és a megokoláskól áll. Szó szerint való szövege ez:

1. §. A törvényhozás dicsőségesen uralkodó I. Ferenc József király megkoronáztatása 49 éves évfordulójának alkalmából az alkotmány helyreállításának maradandó emlékekkel való megőrkítéséül elhatározza, hogy a) Budapesten alkalmas helyen munkáskórházat létesít, b) az Erzsébet Népakadémiának népkönyv-

az irány fogja képezni a modern magyar lira alapját.

És Pelle János ehhez az irányhoz tartozik anélkül azonban, hogy egyszerű utánzó lenne; egyszóval tud eredeti lenni. Leányos dalaiban érzik ugyan Farkas Imre (aki talán Reviczkynek utolsó epigonja) de ezeket a verseit ő a fehér leányszobáknak szánta. Ezek közül Margit dalai kiválóak. Az ő lírája sokkal erősebb, sokkal egyénibb. Az a sok köny, az a sok kacagás, ami elfér Pelle János lelkében mind felszínre tud kerülni. Eredetiek a kifejezései bár néhol sallangosak, mesterkélték ez azonban a kiforratlanságnak a jele és Pelle János le fogja tudni ezeket vetkezni. Talán legeredetibb a hazafias verselésben. Igaz ugyan, hogy kötetében az e fajtaból kevés van, de azok azt bizonyítják, hogy igenis lehet manapság is hazafias verset írni anélkül, hogy akár Petőfit akár Ábrányit kellene segítségül hívni. Nagy hibája, hogy néhol kifárad és a legjobban induló verse egy rossz sor miatt egészen összeesik. A technikája ugyszólván kifogástalan, a szerkezetei változatosak.

És én bizom Pelle Jánosban a poétában, mert van bátorsága, akaratereje és van tehetsége.

S. Gy.

tárral egybekötött munkásotthon létesítésére a székesfőváros VIII. kerületében, Szentkirályi-utca 7. szám alatt lévő nőipariskolai épületet átengedi és ezenkívül több vidéki központban a közművelődés minden ágának a helyi viszonyokhoz alkalmazott teljesítésére kulturházak létesítését segíti elő, c) újból felépíti azt a templomot, amelyet Szent István király az óbudai határban Arpád fejedelem emlékére ennek temetési helye fölé emelt volt, d) a zágrábi kereskedelmi muzeumot megnagyobbítja.

2. §. Az első §-ban részletezett kiadásokkal járó munkálatok költségeinek fedezésére a következő hitelek engedélyeztetnek: a) a munkáskórház létesítésére 2 millió korona, b) az Erzsébet Népakadémia céljaira átengedendő női ipariskolai épület átalakítási és felszerelési költségeire százezer korona és a vidéki kulturházak létesítésére 500.000 korona c) az óbudai határban emelendő templom építésének költségeire s az akkor létesítendő liget és ebben emelendő obelisztköltségeire a telek megszerzési áron felül 600.000 korona, végre d) a zágrábi kereskedelmi muzeum megnagyobbítására 200.000 korona.

3. §. A 2. §. a) és d) pontjai alatt részletezett kiadások a kereskedelemügyi tárcánál, a b) pont alattiak a vallás- és közoktatásügyi tárcánál, a c) alatti költségek pedig a miniszterelnökségnél a mutatkozó szükséglethez képest az illető év költségvetésében az átmeneti kiadások címe alatt lesznek előirányzandók.

4. §. A jelen törvény kihirdetése után azonnal életbelép és végrehajtásával a miniszterium bizatik meg.

A törvényjavaslat megokolása szerint a kormányt az az elv vezérelte, hogy az évforduló megünneplése ne zajos ünnepek által történjék, hanem hogy a nemzet ebből az alkalomból széles társadalmi rétegek szükségleteit elégítse ki, vagy lerójjá a kegyelet adóját: és hogy az e végett létesítendő alkotások maradandó és méltó emlékei legyenek a királynak a nemzet történetében örömmel forduló-pontot jelentő megkoronáztatásának.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 28.

Elnök: Justh Gyula.

A múlt ülés jegyzőkönyveinek hitelesítése és elnöki előtejesztések és irományok bemutatása után

Elnök: Miniszterelnök ur kíván szólni.

Wekerle Sándor dr miniszterelnök: Több rendbeli törvényjavaslatot van szerencsém a t. Ház elé terjeszteni.

1) A koronázási jubileum megüléséről.
2) Az állami vasgyárak beruházási költségeinek fedezéséről.

3) Az 1892. évi XVII. törvénycikk alapján a Magyar szent korona országainak kormány és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormánya között az Erme és pénzrendszerre vonatkozólag kötött szerződést kiegészítő újabb pótszerződésről.

4) Törvényjavaslat a koronaérték megállapításáról szóló 1892. évi XVII. törvénycikk további kiegészítéséről.

Elnök: Következik a cselédtörvény javaslat folytatélagos tárgyalása.

Irsay József: A szeretet és emberiség szellemét látja e javaslatban. Helyteleníti azt az egészségtelen állapotot, hogy a mezőgazdasághoz mitsem értő emberek, a fővárosiak, akik még buza:áblát sohasem láttak, azok támadják

e javaslatot. A javaslat jellemző bizonyítéka Darányi földmivvelésügyi miniszter atyai jóindulatának. A javaslatot örömmel elfogadják. (Elnök éljenzés.)

Gaal Goszton: A törvényjavaslatot nem látja időelőttinek, nem tartja rossznak csak némi tekintetben, főleg a humanitarus intézkedésekben tulhajtást lát benne. Főleg a gyógykezelési rendszabályokat és tanítási kötelezettséget tartja nagyon terh-snek a gazdákra nézve. Mezőfivvel szemben bizonyítja, hogy a cseléd bérvizonyai kedvezőbbek, mint amilyenek állítja. Mezőfi nem veszi észre, hogy ezer holdas birtok 200—250 családot tart ki és nem veszi észre, hogy a milliókkal bíró pesti bankárok ötödét sem tartják el ennek a számnak. Rámutat a szóló, hogy mily fölületességgel bírálják a demokraták és szocialisták a javaslatot. Ezen uraknak humanitaruskodásában nem lát más indokokat, mint az üzleti vágyat, mint azt a hajlamot, hogy a magyar gazdákat kiforgatván vagyontukból idegeneket ültessenek abba. (Elnök éljenzés és taps.) Csodálkozva említi, hogy szok, akik most a gazdákat rabszolgatartóknak nevezik az ipari munkásokra vonatkozó törvényneél nem követelték a gyárosoktól azokat a humanitarus intézkedéseket. (Ugy van! Igaz!) Céltatos küzdelem ez a nemzetet fenntartó magyarság ellen. (Ugy van! Igaz!)

A törvényjavaslatot ellenzők között olyanokat is látunk, akiknek intenciója azt mutatják, mintha az osztrák érdekek támogatására a magyarság kebelében visszavonást akarnának kelteni. (Ugy van.) Másik része pedig a mezőgazdaság révén töképezésnek nagy iparosok háját akarja hizlalni. Ilyen törekvések mellett szólva minden jó magyar ember utolsó csepp véreig fogja védelmezni a magyarság számára a magyar földet. Es eme kötelessége teljesítésétől senkinek gáncsa, sem pedig dicsérete nem fogja eltántorítani. A javaslatot elfogadják. (Hosszas éljenzés és taps. A szónokot számosan üdvözlik.)

Elnök: Szólni senki sem kíván. A vitát bezárom. Az ülést tíz percre feltüggesztem.

Szünet után

Elnök az ülést újból megnyitja. Jelenti, hogy Holló Lajos a Házzsabály 215. szakasza értelmében kér szót.

Holló Lajos: Visszavonja a határozati javaslatát.

Bernáth István a javaslat előadója: Reflektál az eddigi felszólalásokra és újból elfogadásra ajánlja a javaslatot.

Az előadó különösen Mezőfire reflektál és cáfolgatja azokat a konzekvenciákat, amelyeket Mezőfi az osztrák választásokból kifolyólag vont. Ezzel kapcsolatban részletesebben szól az ausztriai választásról, mire Justh Gyula elnök figyelmezteti, hogy ez nem tartozik a tárgyhoz. Ezután cáfolgatja Bródi Elnőnek és a demokratáknak állításait.

Elnök: Szavazásra teszi fel a kérdést, mire a nagy többség általánosságban esfogadja a javaslatot.

Elnök: Kijelenti, hogy a részletes tárgyalásnál a házzsabályok értelmében a földmivvelésügyi miniszter kívánja, hogy Bartókhy József miniszteri tanácsos is jelen lehessen a teremben. A Ház tudomásul veszi. A részletes tárgyalás során felszólalt.

Vásárhelyi Dezső: Stylusos módosítást ajánl.

Mezőfi Vilmos: Hammersberg László módosítást ajánl.

Darányi Ignác: Nem fogadja el Mezőfi módosítását, ellenben Hammersberg módosításához hozzájárul.

A Ház a II. szakaszt mellőzve a Mezőfi módosítását Hammersberg szóló módosításával fogadja el.

Szünet után.

Bernáth István előadó reflektál az elbangszt felszólalásokra, mire az elnök szavazásra bocsátja a törvényjavaslatot. A törvényjavaslatot a képviselőház csaknem egyhangulag általánosságban elfogadta. Csak Pető, Mezőfi és Bozóky szavaztak a javaslat ellen.

Következett a

részletes tárgyalás.

Az 1. §-t Mezőfi és Hammersberg felszólalása után elfogadta a Ház.

A 2. §-t vita nélkül fogadták el.

A 3. §-nál felszólaltak: Vásárhelyi Dezső, Ernszt Sándor, Nagy György, Mezőfi, Fenyvesi, Thoroczkai Miklós báró, Vázsonyi.

Darányi földművelésügyi miniszter több kisebb módosítást magáévá tett, mire a Ház a szakaszt e módosításokkal elfogadta.

Az ülés vége 2 óra után.

A Szigligeti-Társaság közgyűlése.

Vasárnap délelőtt 11 órakor a városháza tanácstermében tartotta közgyűlését a Szigligeti-Társaság. Jelen voltak:

Rádl Ödön elnök, Széchenyi Jenő, dr. Imrik Péter, dr. Bozóky Alajos, dr. Hoványi Géza, dr. Adorján Armin, dr. Bodor Károly, dr. Krüger Aladár, Láng József, Winkler Lajos, dr. Várnai Ferenc, Serényi Gusztáv, Kovács József, dr. Berkovits Ferenc, dr. Gyémánt Jenő, dr. Mártonffy Marcell, dr. Váradi Ödön, dr. Markus László, Nagy Márton, Báthory Ferenc, dr. Radó Ignác, Mezey Mihály, Kozáry Gyula, dr. Sigmund Andor társul ti rendes tagok.

A közgyűlés gyorsan tolyt le.

A titkári jelentés felolvasottnak tekintetvén, a mérlegszámlát tudomásul vették s a felmentvényt a pénztárnoknak megadták.

A költségvetési elöirányzatot dr. Adorján Armin indítványára igen okos változtatást tettek. A kiadások között szerepelt 400 korona, mint amelylyel a tagok könyvkiadásait segélyezzék. Ez a tétel eddig általában igen haszontalannak bizonyult s tömérdek visszaélésre adott alkalmat egyes »szerzők« részéről. Volt olyan »szerző«, aki egy régi fordítását kiadta eredetileg s kivásalt rá a Társaságtól 200 koronát. Mire a valóság kiderült, az illető »szerző« a 200 koronával együtt szebb vidékre távozott, irodalmi működését az eddigi sikerrel folytatandó. Igen okosan indítványozta Adorján Armin, hogy a 400 koronát ezenül pályadíjakra fordítsák. Az indítványt a közgyűlés egyhangulag elfogadta s az elnök javaslatára a pályázat módzatait is körvonalozta. E szerint

200 korona egy nyíri tanulmány,

100 korona egy elbeszélés,

100 korona pedig két vers, egy lírai és egy elbeszélő költemény jutalmazására fog fordíttatni. A részleteket a választmány állapítja meg.

Kimondták, hogy ha a Társulat vala-

meiy kiadványt még ezenfelül támogatni akar, módjában áll erről külön intézkedni.

Egy választmányi tagsági hely megüresedvén, arra dr. Mártonffy Marcellt az elnök indítványára megválasztották.

A közgyűlés fél 12-kor az elnök élettelésével véget ért.

Közegészségügy az iskolában.

Dr. Móricz Ernő megyei főorvos tegnap terjedelmes jelentést tett az alispánhoz az iskolákban tapasztalt nagy egészségügyi hiányokról.

A jelentés igen siralmas képet nyújt az iskolákról. A főorvos jelentésében igen nagy súlyt fektet arra, hogy az iskolákban az egészségügynek semmit vagy csak nagyon kevés időt szentelnek. Az egészségügy tanítása a népiskolákban pedig igen fontos, mert kihatással van később a polgári életre, ennek rendszereire, szokásaira.

A megyében hihetetlenül el van terjedve a kuruzslás. A kuruzslók nem rettennek vissza semmilyen eszköztől sem, hogy maguk hasznát busásan biztosítsák, míg ez által embertársaink egészségében tesznek olyan károkat, melyből egy egész család élete is veszélyeztetve van. A megyében a kuruzslás igen jövedelmező. Egyes kuruzsló nők csodás híreket keltetnek magukról s a tudatlan nép lépve meg, rajong értük s elhiszi, hogy a »javasaszony« tényleg csodákat mivel.

Sajnosan konstatálja a főorvos, hogy a kuruzslók nagy része a szülésnők közül kerül ki, kik csekély tudományukat annyira felfújják, hogy a népet a legsötétebb tudatban képesek általa tartani.

S mindez miért van? Mert a nép tanulatlan, telvilágositatlan.

Fel kell világosítani a népet az emberi egészségügy minden tényezőire, hogy a tudatlanságnak, a babonának ne legyenek áldozataivá.

A felvilágosítást pedig meg kell kezdeni mindjárt az iskolákban a serdülő gyermekek között, hogy azok kikerülve az életbe megtudják érteni a helyes egészségügyi dolgokat s tartózkodni tudjanak a káros kuruzslásoktól.

Panaszként tesz jelentést a főorvos az iskolák állapotára is. A legtöbb iskola szűk helyiség, melyben 100—150 tanuló van összezusfolva. A tantervek felszerelése oly primitívek, hogy azokkal s azok között az egészségügy tanításáról tényleg szó sem lehet.

És végül azt is javasolja, hogy az iskolákban a tanítók a tanulókat, szolga hiányában, oly munkák teljesítésére kényszerítik, melyek a gyermek gyöngé fizikumát megerőltetik. Eltekintve azonban ettől a tanulókkal végezte munkák soha sem oly precíznek, mintha azt a szolga teljesítette volna.

A tanulók által végzett munkák között ott van az iskolatakarítás is. Ez természetesen igen fontos a tanulók egészségére, mert tisztán tartott tanterem lehet csak alkalmas a zsenge tanulóság befogadására. Azok a kisgyermekek pedig lehetetlenség, hogy a tantermet kifogástalanul a kíváltsáknak megfelelőleg tudják gondozni. Innen van aztán az, hogy a 7—10 éves gyermekek halálozása 50 százalékkal haladja meg a felnőttek halálozását.

A főorvos javasolja, hogy a megye köz-

igazgatási bizottsága hasson oda, hogy ezek az állapotok minél előbb megszüntessenek s az egészségügy tanítására a községi orvosok vonassanak be.

A főorvos jelentésével a megye közigazgatási bizottsága a júniusi ülésen fog foglalkozni.

A horvát válság.

Josipovics miniszter lemondása?

Budapest, május 27.

Wekerle Sendor miniszterelnök vasárnap délelőtt 10 órától 2 óráig tárgyalt ismét Medakoviccsal, a horvát klub megbízottjával. A tárgyaláson jelen volt Pejacevich horvát bán és Nikolics bánhelyettes is. A vasárnapi tanácskozáson a magyar kormány ré zéről Wekerle azt a kompromisszum javaslatot tette, hogy a horvátok a szolgálati rendtartásról szóló vasutas javaslatot a képviselőházban eredeti szövegében elfogadják, ám azzal a toldalékkal, hogy ez a javaslat nem érinti az 1868. évi XXX. törvénycikket, hanem a horvát nyelvkérdést függőben hagyja, melyet azután regnikoláris bizottságok kiküldésével intéznének el és tisztáznának. Medakovics a horvát klub nevében kijelentette, hogy a kompromisszum tervezetét nem fogadja el, ahhoz nem járul hozzá.

A horvát képviselők ma délelőtt a Continentál szállóban tanácskozássra gyűltek egybe. Medakovics ismertette a kompromisszum tervét Pejacevich jelenlétében. A horvát bán és Nikolics klub azonban úgy határozott, hogy a tervezet nem járul. A nyelvkérdésnek regnikoláris deputációk útján való tisztázását Kossuth Ferenc ismeretes álláspontja miatt az államvasutak hivatalos nyelvét illetőleg céltalannak tartják s azért kár volna vele kísérletezni, hanem viselik a vele járó összes konzekvenciákat. Ezen határozat után a helyzet képe az, hogy a további tárgyalások a magyar kormányval megszakadtak. Már most csak az a lehetőség van, hogy esetleg a javaslat parlamenti tárgyalása alatt sikerül majd az egyetértést létesíteni. A horvát konfliktus a mai minisztertanácsban is szóba került, de érdemleges határozatra nem került sor. A képviselőház folyosóján ma sokat beszéltek róla, hogy Josipovics miniszter a minisztertanácsban felajánlotta a kabinetnek lemondását, azonban a kabinet azt nem fogadta el.

Budapest, május 27.

Novigrádban vasárnap a Frank dr féle Sztarcsevics-párt népgyűlést tartott, mely élesen elítélve a vasutas pragmatikát és hevesen támadta a horvát kormányt és képviselőket. A népgyűlésen a Sztarcsevics-párt és rezolucionisták között elfajult véres verekezés is támadt melyben Lucsevics rezolucionista képviselő, irodájának segédje is veszedelmesen megsérült.

Budapest, május 27.

Hír szerint a horvát konfliktus dolgában Berta Ödön képviselő a képviselőház szerdai ülésén interpellálni fog. A horvát képviselők közül többen ma este visszautaztak Zágrábba.

UJDONSÁGOK.

* **Kereszt a kétféjű sasból.** Általános örömet okozott annak idején a székesegyház homlokzatán terjeszkedett (római-német birodalmi) kétféjű sas eltávolítása. A sokat emlegetett madár bádgalakja alatt tudvalegőleg hatalmas kötömb volt, amelynek sulya több mázsát tett ki s amelynek elhordása meglehetősen munkát okott. A székesegyház és a rezidencia javítási munkálatainak vállalkozója, *Kladek* János építész a kötömb darabjait egy kereszt alapzatúul használta fel. A kereszt a székesegyház kertjének a papnövelde felé eső szegletében áll s csinos kivitelével az arravezető utnak díszül szolgál. A feszületet *Kladek* saját költségén állította s talapzatának érdekes eredetével némileg történelmi nevezetességűvé is tette.

* **A hivatalos idő az anyakönyvi hivatalban.** Junius 1-től szeptember 1-ig a nagyvárad m. kir. állami anyakönyvi hivatalban a hivatalos óra a városi hivatalokhoz hasonlóan reggel fél 8-tól délután fél 2 óráig lesz beosztva.

* **Egy derék tisztviselő 25 éves szolgálata.** Érdekes és figyelemre méltó előterjesztést tett *Kelepecz* Dezső irodaigazgató tegnap Nagyvárad város tanácsához. Felemlíti, hogy ifj. *Mertz* József I. oszt. irodatiszt már 25 éve szolgálja Nagyvárad városát. 1882-ben az adóhivatalnál kezdte meg s 1893. aug. 1-je óta az árvaszéknél van egy állásban. Kötő hivatalnok, becsületes, pontos tisztviselő, akinek működése felett nem lehet egyszerűen napirendre térni. Elismerés illeti meg. Mint a segéd- és kezelőszemélyzet főnöke, kötelességének tartja, hogy ezen kiváló hivatalnokot a városnak a tanács jóindulatába ajánlja. A városi tanács minden setre megtalálja a módját, hogy a derék tisztviselő érdemeit méltányolja.

* **Vizvezetékét kérnek.** Kereszt-utca lakosai még mindég nélkülözik a vízvezetékét, mert a csőhálózat nincs ezen utcán lefektetve. Most ennek pótlására kérvényt adtak be a háztulajdonosok. A városi főmérnök a kérelem teljesítését véleményezi. A csőhálózat lefektetése 1034 koronába kerülne.

* **A főszolgabírák gyűlése.** A járási főszolgabírák tegnap gyűlést tartottak a vármegyházának kistermében. A gyűlés tárgya volt az állami javadalmazással létesítendő segédjegyzői állások felosztása. E célra az államnak jelenleg 100000 koronája van s hogy minden jegyzőség vagy körjegyzőség kapjon segédjegyzőt, az összeg minimális voltára tekintettel ki van zárva. Ep ezért most csakis azon helyen kapnak segédjegyzőt, hol az elkerülhetetlenül szükséges. Biharmegye 3 állami javadalmazás segédjegyzőre tarthat igényt, s ezeknek hova leendő elhelyezését tárgyalták tegnap a járási főszolgabírák. A tárgyalás megállapodott abban, hogy Bályok és Szászfalva községeket terjeszti fel két segédjegyző elnyerése végett, míg a harmadikra nem tudtak teljes megállapodásra jutni.

* **Kolozsvári-utca forgalma.** A városi villamos vasut részvénytársaság most kezdte meg az egyes villamos vágányok kicserélését és az új kitérők lerakását. Ez a munkát jelenleg a Kolozsvári-utcán folyik és pedig az 1-ső számú háztól a Károly-utcaig. A munkálatok 3 napot vesznek igénybe, mely alatt a jelzett utrészén a forgalom szünetelni fog egyedül a villamos fog közlekedni. A magánfogatok, teherszállító kocsik a Körösparra kell hogy lekerüljenek.

* **A kaszinó közgyűlése.** Vasárnap délután minden különösebb izgalom nélkül folyt le a kaszinó közgyűlése. Gyűlés előtt voltak ugyan hangok, a melyek a választmány egyes tagjai ellen emelkedtek, de a közgyűlés és a szavazás simán folyt le s az ellenzék csak a szavazatok arányát változtathatta meg a választmányi tagoknál. A két lemondott igazgató: *Glacc* Antal és *Beöthy* Lászlót újra megválasztották, a választmány kilépő tagjai pedig szintén bejutottak.

* **Gyűlések az általános választójogért.** A nagyvárad magántisztviselők egyesülete vasárnap délelőtt nagygyűlést tartott a Keresk. Csarnok nagytermében, az általános választói jog érdekében. Mintegy 100 magántisztviselő s vagy 150 szocialista kereskedő segéd és iparos munkás jelent meg, köztük egy csapat 12—13 éves kereskedő tanulóval. Az első sorokat a szocialistákkal kacérokodó néhány uri ember és feminizmust hirdető hölgy foglalta el. Az elnöki tisztet *Schwarcz* Izidor, a magántisztviselők egyesületének alelnöke látta el, s mellette helyet foglaltak a pódiumon dr. *Agoston* Péter, *Schwimmer* Róza a nőtisztviselők központi elnöke, dr. *Kreutzer* Lipót, *Fried* Ferenc stb. Dr. *Agoston* Péter volt az első szónok. Beszéde a megszokott szocialista keretben mozgott s fejtegette az általános szavazati jog behozatalának szükségességét s végül határozati javaslatot terjesztett elő, hogy a magántisztviselők követelik az általános egyenlő, titkos, szavazati jog biztosításáról szóló törvénynek még ez évben való meghozatalát. Utánna *Schwimmer* Róza beszélt s az összes nők részére, minden vagyoni vagy értelmiségi cenzus nélkül követelte a szavazati jogot s a határozati javaslatot ily irányban kérte módosítani. A határozati javaslatot ezen módosítással fogadták el. Utánna dr. *Kreutzer* Lipót beszélt, de mikor rámutatott, hogy az általános választói jog a 48-as párt programjában már régen benne van, a szocialisták féltelenkedni kezdtek s folytonos közbeszólásaikkal zavarták *Kreutzer*-t. — *Szántó* Mór buzdította a magántisztviselőket, hogy csatlakozzanak a szocialistákhoz, akikkel szövetkezve kivívhatják az általános választói jogot — Végül *Balogh* István szocialista munkás beszélt a Jakabok nyelvén, egész szocialista stílusban, az elvtársak tüntetése és zajongása közben. Fél egy óra után eljutottak a gyűlés végére. — Délután 4 órakor a nagyvárad szocialisták rendeztek tüntető kormenetet és nagy népgyűlést a Nagypiac téren az általános választójog érdekében.

* **Polónyi a Ház folyosóján.** A képviselőház folyosóján tegnap megjelent Polónyi Géza a volt igazságügyi miniszter s nagy feltűnést keltett. Nyomban utána megjelent Vázsonyi Vilmos is, ami tréfás megjegyzésekre adott alkalmat. Polónyi a terembe nem jött be, hanem rövid tartózkodás után távozott.

* **A kivándorlás szünetel.** A nagy meleg beálltával a kivándorlás láthatólag befagyott. Ugyanis a naponként érkező szokott 60—70 utlevél kérelem helyett az utóbbi időben 6—8 ilyen kérelem érkezik. Az aránytalanul megcsappant kivándorlás okául azt lehet feltenni, hogy a mező munkások nagyobb részt munkába állottak.

* **Pecze-Szőllős felebbezése.** Nagyvárad városa a Szent-László járványkórház mellett elvonuló s a várad-velencei vasútállomáshoz vezető utat kivette a közutak sorából s az utcák közé osztotta be, a melyeket a közvezetvámalapból tartanak fenn. Ez az ut eddig vámmentes volt, most pedig vámot szednek rajta. A szomszédos Peczeszőllős községet ez a határozat különösen érdekli, mert ezen közlekedtek a vasútállomáshoz. Az ehhez vezető utat a község jelentékeny áldozattal tartja fenn s ezért is sérelmesnek tartja Nagyvárad város határozatát, mert az eddig vámmentes

uton ezután vámot kellene fizetni a Szöllősről a vasútállomáshoz közlekedőknek. A község képviselőtestülete ez ellen felebbezést jelentett be.

* **Tisza István gróf Héderváry-nál.** Mosonból jelentik, hogy Tisza István gróf feleségével vasárnap odaérkezett, ahonnan aztán kocsin kirándultak Khuen Héderváry Károly hédervári birtokába, akinek kastélyában az egész napot eltöltötték.

* **A megyei képviselő választók.** Biharvármegyei képviselő választók névjegyzéke most volt kitéve a községeknél, hogy arra nézve a választók megtehessek kellő észrevételeiket. A névjegyzékek 26 án lettek bevonva s már jó részük bent is van az alispáni hivatalnál, hol áttanulmányozás után július 5-én a központi választmány fogja tárgyalás alá venni.

* **Gazdatiszti internátus Budapesten.** A magyar gazdatisztek és erdőtisztek országos egyesülete 25 éves fennállásának emlékére elhatározta, hogy Budapesten internátust létesít, melyben a magyar gazdatisztek és középirtokosok fiu gyermekei a középiskolákat és az egyetemet teljesen ingyen, vagy féldíjason végezhessek. A teljes ellátást nyújtó intézmény igen nagy előnyére volna a gazdálkodó községeknek, amennyiben az internátus oly formán lenne felszerelve, hogy az a szülői házat pótolná s alkalmat adna a gazda gyermekeinek minden nagyobb áldozatok nélkül a tanulmányok elsajátítására. Az egyesület e célra 20000 koronát szavazott meg. Ez az összeg azonban elenyészően csekély egy fent leirt célu intézmény létesítéséhez, miért is most kérelemmel járultak a törvényhatóságok utján a nagyközönséghez, hogy adományokkal segítsék elő céljuk megvalósításában.

* **Hazafias munkások szövetsége.** A szociáldemokraták évek óta tartó lelketlen izgatásával, nemzetellenes szereplésével szemben vasárnap délután megalakult Nagyváradon a hazafias alapon álló munkások szövetsége, melynek célja helyes szociális uton a munkások helyzetén segíteni. Két nagyvárad egyesület fogott kezét e törekvésben és a szervezkedő gyűlést vasárnap délután tartották meg, melyen Budapestről a központból *Szikora* Zoltán jelent meg két agilis társával. Dr. *Stokker* József vezette a gyűlést és hazafias szép megnyitót mondott. *Szikora* Zoltán remek, tömör, nagy igazságokkal telt beszédben méltatta a szövetség fontosságát. Erre a gyűlés kimondta a megalakulást. Választottak egy szervező-bizottságot, mely az ügyeket intézni fogja. Még Zboray Gyula tartott szép beszédet. A gyűlésről táviratilag üdvözölték gróf *Batthyányi* Tivadart, a szövetség vezérét. A szervezőbizottság legközelebb összegyűl és a helyi viszonyokhoz alkalmazkodva megcsinálja programját és megkezdí működését.

* **A szerelem miatt.** Tegnap egy 50 éves asszony dobta el magától meggondolatlanul az életet szerelmi csalódás miatt. Az esetről adjuk a következőket. *Sziráky* Piroska Körözs-utca 51. szám alatti lakos éveken keresztül házvezetőnője volt egyik tekintélyes biharmegyei jegyzőnek. A hosszú idő alatt a nő beleszeretett a jegyzőbe. A jegyző viszonzta is az idős nő szerelmét, azonban az utóbbi időben idegenen kezdett vele bánni s az elmúlt hétfőn el is bocsájtotta szolgálatából. *Sziráky* Piroska ekkor haza jött Nagyváradra 80 éves édesanyjához, ki egy tanítónak özvegye. Vasárnap a leány anyjával együtt kint járt a Félix-fürdőben s ott találkozott a jegyzővel, aki azonban igen lenézőleg bánt vele. A jegyző viselkedését a leány annyira szívére vette, hogy

tegnap korán reggel, mikor édesanyja eltávoztott hazulról 10 fillérért zsirosszódát vásárolt s azt egy pohár vízben feloldva megitta. A sürtü marólag pár perc alatt megkezdte hatását, mire a leány jajgatni kezdett s kínosan vergődött az ágyban. A leány jajgatását a háziasszony vette észre, aki azonnal mentőkért küldött. A mentők Szirákyt beszállították a köz-kórházba, hol az alkalmazott gyomormosás dacára is még a délelőtt folyamán meghalt. A hullát a köz-kórházból a leány édesanyjának lakására szállították és innen lesz megtartva a temetés. Az esetről jelentést tettek a rendőrségnek, mely a megtartott vizsgálat során három levelet foglalt le. Ezekben a levelekben bucsuzik a leány édesanyjától, a háziasszonytól és az udvar lakóitól.

* **Gazdák tanulmányutja Németországban.** Erős Rezső, a püspökségi uradalom jószágigazgatója ma egy hónapig tartó gazdasági tanulmányutra indul Németországba. A tanulmányi utazást az Országos Magyar Gazdasági Egyesület rendezi s a püspökségi uradalom részéről Erős Rezsőn kívül részt vesznek benne Földes Béla és Ferenczy János gazdasági szakemberek. A magyar gazdákat Németországban a német gazdaszövetség fogadja és kalauzolja Berlinben pedig gazdáink részére az ottani magyar és osztrák nagykövet, Szögyény-Marich László támogatása is biztosítva van s így a tanulmányut minden tekintetben rendkívül tanulságosnak ígérkezik. Erős Rezsőt távollétében a püspökségi uradalom vezetésében Balogh Kálmán erdőmérter helyettesíti.

* **Baleset a Poynár háznál.** A Bémer-téri lebontás alatt álló Poynár ház menyezete tegnap a reggeli órákban leszakadt. A menyezeten 3-4 munkás volt együtt. A lezuhant menyezet egyedül Egri József munkást sebesítette meg, a sérülése azonban nem életveszélyes s 5-6 napon belül meg fog gyógyulni.

* **Az őrmesterné.** A bezupázott őrmesterek közül valamelyik megnősült s feleségül vett egy szakácsnét, aki őt káplár korában libacombokkal dédelgette. Történt a napokban, hogy ő nagysága egy előkelő üzletbe ment be s ott több tárgy kiválasztása után elővette tárcáját, hogy majd fizetni fog. A kiszolgáló segéd éppen készen lett az áruk értékének összeadásával s a számlát a nagyságának adta át. Az összeg igen borsos volt s a nagysága a felét volt hajlandó kifizetni. Az alkudozás rettenetes társalgás keretében folyt le, melyből a segéd megismerte, hogy a nagyságos asszony zupásőrmesterné. Természetes az elválás már nem kézcsokkal történt. Délben az üzletzárás előtt megjelenik az üzletben egy hegyes bajszú őrmester, akin csak úgy feszül a mente. Az üzlet ajtaját egyszerűen berugta volna, föltéve ha be lett volna csukva. Denique bent volt az üzletben, hol éppen a tulajdonos volt.

— Jó napot,
— Jó napot!
— Hát hogy bánt maga a feleségemmel délelőtt?
— Először is én azt sem tudom, hogy nős-e már, másodszer pedig mi jogon beszél velem ilyen hangon.
— Hát tudja-e, hogy ki vagyok én?
— Hogyne tudnám, egy zupás őrmester.
— En magyar királyi honvéd huszár őrmester vagyok és így vagyok olyan ur mint maga.

— Igen? Helyes!
Mondta a kereskedő s az ajtó felé fordult s azon kikiáltott:
— Józsi! jöjjön be.
A Józsi a bolti szolga abban hagyva a sepregetést beállított.
— Tessen parancsolni.
— Mondja mi volt maga katonáéknál.
— Huszár őrmester főnök ur kérem.
Az őrmester paprika vörös lett az ex-kollega láttára és mintha takarodót fujtak volna

eltűnt, s tekintélyét a legénység előtt gyakorolta.

* **Öngyilkosság.** Sarkadi tudósítónk jelenti, hogy ott tegnap délelőtt Szabó András 16 éves legény szerelmi bánatában felakasztotta magát. Mire észrevették tettét, már halott volt. Az esetről értesítették a királyi ügyészséget is, mely megadta a temetési engedélyt.

x **Értesítés.** Remek kivitelű csillárok s világító testek érkeztek, melyeket gyári áron elárúsítok, mindennemű villamos vagy légszuszívillatási, jelző csengő, telefon munkálatok a legolcsóbb áron. Költségvetés díjmentes. Telefon 556. ifj. Stern Sándor, Bémer-tér 2.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Kedd: Cyrano de Bergerac.
Szerda: Vörös sapka.
Csütörtök: Csepürágók.
Péntek: Tolvaj.
Szombat: Csepürágók.

Tábori vigőzvegye. Vasárnap este elég telt ház előtt próbálkozott meg Tábori a vigőzvegye címszerepében bemutatkozni. Részletesen nem akarunk e föllépésével foglalkozni, csupán csak annyit, hogy ő igen jó szubrett énekesnő azonban Károlyi Leona (Glavány Hannáját) nem multa felül. A szerepét nem tanulta meg kellően s e miatt az előadás gördülékenységét akadályozta. Tábori olyan vigőzvegyet mutatott be, mint Haller Irma. A szerb ének és a táncbetét tapsot aratott. Játéka tulságosan vig volt, inkább egy pajzsán kedvű leány szerepét adta, mint a szerelmes vigőzvegyet, ki találékonyságával örökösen felszínen tudja tartani az érdeklődést. A többi szereplők mind a régi jók voltak, hanem ők is éreztették, hogy meleg van, ilyenkor pedig szeretnek maguknak játszani a színészek.

—//.

Cyrene de Bergerae. Edmond Bostand világhírű drámáját elevenítik föl ma este a színházban. A reprizben a színház egész drámai személyzete részt vesz. Az igazgatóság különös gondot fordít arra, hogy ez a gyönyörű, romantikus színmű stilszerű előadásban kerüljön a közönség elé. A főszerepet Tóth Elek játssza, akinek alakításában, már több ízben volt alkalma gyönyörködni a színház publikumának, Hozán E. Kovács Mariska lesz.

A csepürágók. A színház utolsó operett reprize eddig a Csepürágók lesz, amely csütörtökön kerül színre. Ez a szépenéjű, bájos operett valaha rendkívüli diadalt aratott a nagyváradai színpadon. A közönség bizonyára szívesen veszi ennek az operettnak felújítását, annál is inkább, minthogy az operett személyzet különös ambícióval készül az előadásra. A főszerepet Tábori Frida játssza, akinek egyéniségéhez pompásan illik a temperamentumos cirkuszos leány szubtilis szerepe.

TÁVIRATOK.

Wekerle bécsi utja.

— A kiegyezés kérdése. —

Budapest, május 27. Wekerle Sándor miniszterelnök ma a délutáni gyorsvonattal Bécsbe utazott. A miniszterelnök holnap kihallgatáson a koronázási jubileum előkészületeiről fog számot adni az

uralkodónak. De utazása összefügg a kiegyezés kérdésével is. E célból találkozni fog Beck báró osztrák miniszterelnökkel is, hogy megállapodásra jusson vele a kiegyezési tárgyalások folytatása dolgában. Az osztrák kormány hír szerint nem hajlandó a kiegyezési tárgyalások elejtett fonalát addig felvenni, míg a Reichsrathot e kérdésben nem tájékoztatta. Csak ezután bocsátkoznék újból a kiegyezés tárgyalásába a magyar kormányval. Magyar politikai körökben a kiegyezés ügyét nagyon pesszimiztikusan ítélik meg, s nem igen biznak a tárgyalások újra felvételének sikerében.

Minisztertanács.

Budapest, május 27. Ma délelőtt a képviselőház miniszterelnöki szobájában minisztertanács volt, melyen a kabinet minden tagja részt vett Darányi kivételével, aki a képviselőházban volt elfoglalva a javaslata tárgyalása miatt. Zichy Aladár gróf is jelen volt a tanácskozáson.

A minisztertanács több fontos kérdéssel foglalkozott. A horvát konfliktus is szóba került, az a hír azonban, hogy Josipovich Géza horvát miniszter felajánlotta volna lemondását a kabinetnek, mely azonban azt el nem fogadta, alaptalannak bizonyult.

Az urakháza elnöksége.

Budapest, május 27. Prágából jelentik, hogy a király az osztrák urakháza elnökévé újra Windischgrätz herceget nevezte ki. A képviselővé megválasztott Anersperg alelnöki tisztét Schönburg gróf és a másodalelnöki tisztet Hirtenberg Lipót herceg fogja betölteni.

Désy államtitkár jelölése.

Budapest, május 27. Désy Zoltán pénzügyi államtitkár a geryeszegi kerületben jelöltnek fellépett függetlenségi programmal. Beszélnek még a kerületben Malonyay Dezső fellépéséről is.

A galíciai választások.

— Egy ruthén választó meggyilkolása. —

Budapest, május 27. Bécsből jelentik, hogy a galíciai választások végleges eredménye még mindig ismeretlen. A választási harc a lengyelek és ruthének között rendkívül elkeseredett és véres összetűzésekre ad okot. Nojesztov városban a ruthének meggyilkoltak egy ruthén választót, mert a lengyel jelöltre szavazott. A galíciai kerületek száma 106. Ezekben végleges eredménnyel 62 választás végződött, 44 kerületben pótválasztás lesz.

MULATSÁG.

A nőgyelet népünnepélye. A nagyváradai és biharmegyei nőgyelet a Lujza-menház javára június hó 9-én délután népünnepélyt rendez a Sport-téren. Az ünnepélyre, mely már is nagy érdeklődéssel találkozik, a rendezőség már megtette az előkészületeket.

Igazságszolgáltatás.

A békéscsabai választás epilógusa.

— Izgatásért elítelt újságíró. —

Achim L. András, a demagóg parasztvezér mandátumának megsemmisítése a Kuria által annak idején élénken foglalkoztatta a közvéleményt. Ez az ítélet, amely megnyugtatólag hatott az ország közvéleményének higgyadtabb részére, oly elkeseredést okozott a parlamentből kibukott parasztvezér pártján. Ez az elkeseredés azután erősen érezte magát a rákövetkező választáson, mikor a parasztpárt jelöltjévé *Pető Sándort* tette. A parasztpárt ellen hatalmas agitációt kezdett az alkotmánypárt Békéscsabán *Belicey Géza* mellett. A választási előkészületek forró, lüktető légkörében az ellentétek mindjobban kiélesedtek az ellenfelek közt, amit jellemez az az erősebb, szenvedélyesebb hang is, mely gyülekezetenek és sajtóban azalatt a választásig divott. A választást megelőzőleg a parasztpárti Békésmegyei Híradó október 13-iki számában ebben az izgalmas időben *Szentmiklósi József* hírlapíró tollából egy erősen gunyoros, egyes kitételeiben szenvedélyes hangú cikk jelent meg. „*A deres párt*” címen, mely gunyoros éllel támadta az alkotmánypártot. A cikket az ügyészség inkriminálta és a szerzőt izgatásért a nagyvárad esküdttörvényszék elé állította, mely tegnap ítélezett az érdekes ügyben.

A főtárgyaláson, melyet *Csulyok Béla* dr. törvényszéki bíró vezetett a tőle megszokott tárgyilagossággal, *Szentmiklósi József* elismerte, hogy a cikket ő írta, azonban miatta nem érzi magát bűnösnek az osztály elleni izgatásban. Bevallja, hogy tanította és tanítja is a népet elégedetlenségre, mert ez oly erény, mely a haladást szolgálja, de gyűlölséget sohasem szított. Az inkriminált közleményt szenvedélyes választási harc közepett írta, minden szavát nem fontolgathatta az újságíró gyors munkájában, de minden gonosz nemtelen célzat nélkül, annyira önzetlenül és tisztán a közérdek szeretetéből, hogy ezen cikke miatt kenyérét veszítette feleségével és két gyermekével együtt.

A bizonyítás felvétele és a kérdés feltétele után elhangzott a vád- és védőbeszéd. A vádat *Vári Albert* kir. alügyész képviselte nagy ügyszeretettel, a védelmet *Fráter Pál* dr. látta el.

Védelmére *Szentmiklósi József* is szót kért és rendkívül szimpatikus, intelligens beszédben védekezett az ügyészi vád ellen.

Az esküdtek mégis a vád álláspontján bűnösnek találták a vádlottat az osztály elleni izgatás vétségében és ezért a bíróság 1 havi államfogházra és 100 korona pénzbüntetésre ítélte.

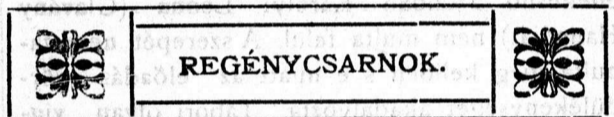
Az ítélet ellen a vádlott és védője semmi ségi panaszt emeltek.

Gyorsaság az igazságszolgáltatásban. A közönség, mely már megunta a sajtóbeli revolverezések arcátlanóságát, egyhangúlag követeli sajtójogunk reformját. Kivált az a panasz, hogy a mostani eljárás mellett a törvény és a törvény alkalmazása, a buzavona, hosszadalmasság maga biztatja a sajtóbetyárokat minél vigabb működésre. Ennek klasszikus bizonyosságával Nagyvárad is szolgálhat.

Közel másfél éve indult meg egy sajtóper

a Nagyvárad Munkás Újság ellen, szemben szedett aljas rázgalmazó kifejezésekért. Lapunk részéről tétetett meg a feljelentés s a szerzőséget elvállalt *Seilasi József* ácslegényt el is ítélte a törvényszék két havi fogházra még a nyáron. Az ítélet annak idején általános meglepetést keltett. Felebbezés folytán az ügy a táblára került s ott érdekes, de minden, sajtó útján meggázolt becsületre nem nagyon kedvező fordulat történt. A tábla u. i. arra az álláspontra helyezkedett, hogy egyik sértett, dr. *Vucskics Gyula* Nagyvárad törvényhatósági bizottságának tagja s így dacára annak, hogy az ügy a sértettnek törvényhatósági bizottsági tagsági minőségével abszolúte semmi összefüggésben nem áll, az első bíróság ítéletét alaki semmisségi ok miatt megsemmisítette s az ügyet esküdtszék elé utalta.

Igy aztán, ha az Isten addig éltet bennünket, remélhetőleg a sértés után évek multával őszbe csavarodott fejjel mégis csak fogunk ítéletet hallani az ügyben. Sőt nincs kizárva az sem, hogy kedvező esetben a szerzőként jelentkezett egyén a galád sértésekért a büntetést ki is fogja állani. Hanem, hogy az efféle esetek a sajtóbeli garázdálkodások számát csökkentenék, azt ugyan kötve hisszük.

REGÉNYCSARNOK.

Művészelet.

Irta: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. — 43.

Kilép, meggyorsítja lépteit, utána akar sietni, még egyszer, egyszer látni akarja, ha csak egy percig is — de akkor megcsendül a vasuti kolomp éles hangja, — még egy fütty — és vége van! Ő összeroskad, arcát a hűvös őszi fűbe rejtí és zokog — mint ahogy a frissen ázott sirba szoktak zokogni.

Vagy három órával később, *Lensky* új kollegáival és *Morinskyval* egy első helyű kupében ült. A vonat tömve volt s nyolcan ültek a szűk helyen.

Morinsky egy sarokban aludt, bundája galérját fülig felhúzva s fezzel a fején, melynek kék selyembojtja balfüle fölött hímálozott, mi éles, sárga arcának különösen ördögi kifejezést kölcsönözött.

Szemben vele vén asszony ül, elemózsiás kosarát gondosan tartogatva térdén. Eleintén szüntelenül rágicsált, most már hortyog. Hires staccato énekesnő anyja volt, ki maga szintén ott diszlegett, feje és vállait gondosan aranyhimzetű vörös bashikba burkolva. Magas volt és szőke, szépítőszeret és festék után illatozott és sans géne kacérkodott a gondokkása, egy igen elkényeztetett ifju urral, ki egészen úgy nézett ki, mint egy színész. Ketten egy plaidet borítottak térdeikre és a diva kártyát vetett a hegedősnek, mi a legmulatságosabb célzásokra szolgáltatott alkalmat.

A társaság kísézője, egy pedáns fiatal zongoraművész, ki állandó rekedtségben szenvedett, mi az egyedüli ok volt, amiért nem lett elsőrangú tenorista, ezuttal e szép kettőshöz a közönséget szolgáltatta, amennyiben különösen a kétértelmű élceket felett hangosan nevetett.

A gondokás és a diva tegeződtek s folyton a legválogatottabb kommisszágú kitételeket használták.

A diva nevetése egyre élesebb lett, míg a gondokásé mind mélyebb böggéssel kongott fel a gyomrából.

Lenskyvel szemben, teljes kövérségében terpezkedett a társaság zongoraművésze, igen

szolid családapa, ki aludni próbált s időnként boszusan nézett a nyugalmat zavaró, vig hármás felé; és *Lensky* mellett orra hegyéig bundájába burkolva ült egy új »csillag«, *Signora Zingarelli* kitélő rengeteg sokat várt *Morinsky*; belga nő volt, vöröshajú, hosszú, keskeny sphynx szemekkel. Eleintén társalogni próbált *Lenskyvel*, ez azonban mogorván es durván elfordult tőle.

A vonat nyugott és zakatolt és a szikraforgatagok szédítően száguldottak el az ablakok előtt, kísérteties táncot járva a koromfekete éjszakában.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatorzsde határideje.

Budapest, május 27.

Buza április	— — —	13.15	—	13.35
Rozs április	— — —	13.50	—	13.30
Tengeri május 1907	— — —	10.80	—	11.05
Repeze aug.-ra	— — —	27.80	—	28.24
Zab ápr.-ra	— — —	15.20	—	16.10

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktörzsde 1907 május 27-én.		
Magyar aranyjárdék 4%	— — —	11.21
Magyar koronajárdék 4%	— — —	99.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	83.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — —	95.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — —	96.—
Magyar gyermekny sorsjegy-kölcsön	— — —	200.—
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	150.—
Osztrák járadék ezüstben	— — —	99.50
Osztrák járadék papírban	— — —	100.—
Osztrák korona járadék	— — —	117.—
Osztrák járadék aranyban	— — —	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	135.—
Osztrák-magyar bankrészevény	— — —	17.65
Magyar hitelbank részvény	— — —	17.65
Városi villamosvasut	— — —	833.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	630.50
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	633.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	19.08
Német birodalmi márka	— — —	117.58
London vista	— — —	24117

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

799—1907 számhoz.

Árverési hirdemény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad városi kir. járásbíróságnak 1907. évi V. I. 530/6 számú végzésével dr. *Josef Frühwald* ügyvéd által képviselt *F. Schmitt* felperes részére *Verő Ede* alperes ellen 199 K. 12 fill. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 2020 kor. becsült ingóságokra a Nagyvárad városi kir. járásbíróság fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, annak a felülfoglaltatók követelése erejéig s amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Nagyváradon, Kossuth-utca 10. számú házban leendő megtartására határidőül 1907. év június hó 6 ik napján, délután 4 órája tűzetik ki, mikor a bir ilag lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívainak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtás jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldöttél vagy írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetésének a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számlattatik.

Kelt Nagyváradon, 1907 évi május hó 20-án.

Várnai Henrik,
kir. bir. végrehajtó.

Hirdetmény.

A nagyvárad takarékpénztár r.-t. 1907. évi május 12-én tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy 600000 kor. alaptőkéjét, 300 darab új részvény kibocsátása által 600000 kor.-ról 1200000 koronára felemeli és hogy ezen új részvények, melyek 1908. január 1-től részesednek az üzleteredményben, a régi részvények tulajdonosainak átvételre felajánl-tassanak.

Ezen határozat alapján a régi részvények tulajdonosainak a fentemlített 300 darab részvényt a következő feltételek mellett ajánljuk fel átvételre:

1. Minden régi részvény alapján egy új részvény vehető át.

2. Az átvételi árfolyam 4000 kor., melyből 2000 kor. az alaptőke, 2000 kor. pedig a tartaléktőke javára fog iratni, miáltal a tartalékalap 1210910 kor. 38 fillére emelkedik.

3. Az átvételi jog különbeni elenyésztés terhe alatt 1907. évi június 1-től 1907. augusztus 1-ig hétköznapokon pénztárunknál gyakorolható. Ezen határidő leteltével az átvételi jog megszűnik.

A ki átvételi jogával élni kíván, tartozik a részvényt szelvényei nélkül a jog gyakorlása céljából bemutatni pénztárunknál és egyidejűleg ugyanott az első részfizetést készpénzben teljejesítem, a mi, valamint a későbbi befizetések ideiglenes elősmervényen nyugtáztatnak. A benyújtott régi részvények az elővételi jog gyakorlásának reányomása után azonnal visszaadtnak. Az elővitelijog a részvény és 400 kor. készpénz beküldésével posta útján is eszközölhető.

4. A befizetések következőképpen teljesítendőek:

- 400 korona 1907. augusztus 1-ig.
- 1200 » 1907. október 1-ig
- 1200 » 1907. november 1-ig.
- 1200 » 1907. december 31-ig.

Szabadságában áll azonban a részvényeseknek több részletet vagy valamennyit egyszerre a kitűzött határidő előtt is befizetni. A befizetések után a takarékpénztár a befizetés napját követő naptól 1907. évi december 31-ig 5 százalékos kamatot fog megtéríteni és ezen kamatot 1908. január 2-től kifizetni.

Az elővételi jog gyakorlása után megállapított befizetési részletek pontos beartatása nem kötelező, de legkésőbb 1907. december 31-ig okvetlenül teljesítendő.

Ha azonban a befizetés 1907. december 31-ig nem teljesített, az igazgatóság az illető ideiglenes részvényelősmervényeket semmisnek nyilváníthatja, a késedelmes fizető pedig az addig teljesített befizetést elveszti. Az eként megsemmisített részvények helyett az igazgatóság új részvények kibocsátását rendelheti el s ez esetben az ezzel érvénytelenített befizetések, hozzászámítva a kibocsátási értéken felül elért többletet, a részvénytársaság tartaléktőkéje javára lesz könyvelve. — Ugyiszintén ezen tartaléktőke javára lesz könyvelendő az elővételi jog nem gyakorlása által értékesítendő új részvény eladásából származó nyereség is.

Az új részvények az ideiglenes elősmervények beadása és 10 korona befizetése ellenében 1908. évi január 25-től fognak kiadatni.

Nagyvárad, 1907. május 25.

Az igazgatóság.

Új fényképészeti és festészeti műterem
Nagyváradon.

LEMBERT EDE
fényképészeti és
festészeti műterme

mely a modern kor kívánalmainak megfelelően teljesen újonnan épült Rákóczi-ut 8. szám a. (Fő-u. Györffi-ház)

megnyílt.

Műtermében készít:

Platin képeket

Aquerelleket

70 Olajfestményeket

és régi képek után új másolatokat.

Elsőrangú kivitel!

Moskovits

cipőgyár

Kossuth-utca

Helyi ipar.

24

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor
butor-raktára

úfiasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Állandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa-butorkok rendki-
vül nagy választékban.

Pontos kiszolgálás. Olosó árak.

Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

HIRDETESEK

jutányos árban felvételnek a

„TISZÁNTUL”

kiadóhivatalában.

A 4%-OS

65

magyar koronájáradék

június hó 1-én esedékes szelvényeit már folyó hó 20-tól kezdve költségmentesen beváltja a **Biharmegyei kereskedelmi-, ipar- és terményhitelbank, Nagy-Teleky-utca,**

ÉRTESÍTÉS.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy az eddig is jó hírnévnek örvendő **CSORDÁS TESTVÉREK fűszer és csemege üzletét átvettük,** azt korszerűen, a legjobb új árukkal berendezve

MEZEY JÁNOS és TÁRSA

törvényesen bejegyzett cégünk alatt tovább vezetjük, **raktáron tartunk**

NAPONTA FRISS TEA-VAJAT

Az általános fűszer, anyagáru és déli gyümölcsökön kívül, még mindennemű csemege-árakat, sajtok, hidegfelvágottak, különféle conservákat, asztali- és csemege borok-pezsögök, likörök, angol rum, kül- és belföldi cognak, friss töltésű ásványvizeket.

Vetemény magvakat, mindennemű gazdasági cikkeket.

A n. érdemű közönség szives támogatását kréjük, biztosítva t. vevőinket, szolid árak mellett, becsületes és figyelmes kiszolgálásról. 40 **Telefon 249.**

MEGJELENT

az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány. ❖

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-ból,

melyről olvasóinknak már több ízben hirt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várákozásoknak, melyeket a kiadóársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékozást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanügy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyerne. A nagyközönség legszélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szakmákban működőket pedig közlekedésről érdeklő a közlekedés eszközeiről, a hadászati technikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás, drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv olvasása útján eleven fogalmakká válnak az olvasó előtt.

**A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... 24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szerzők nevei:

- Energia: Schimanek Emil.
- Bányászat: Litschauer Lajos.
- Kohászat: Gálócsy Árpád.
- A fémek megmunkálása: Kándó Gyula.
- Motorok és emelőgépek: Kármán Tódor.
- A közlekedés eszközei: Gondos Viktor.
- Pósta: H. Henney Vilmos.
- A tény a tudomány szolgálatában: Karvázy Zsigmond.
- A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.
- A technika a hadviselés szolgálatában: M. Müller Hugó.
- Faipar: Gaul Károly.
- Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
- Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
- A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
- Gazdasági gépek: V. Markhó Jenő.
- Gazdasági termékek ipari feldolgozása: Kosutány Tamás.
- Elektromosság: K. Liphay Károly.
- Telegrafia és telefonía: Hollós József.
- Zárószó: Méray-Horváth Károly.

**A MŰVELTSÉG
KÖNYVTÁRÁNAK**

első sorozata a következő
könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világegyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élők Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat kötetben, tartalmazni fogja a történelmi, irodalmi és művészeti ismereteket és az első sorozat teljes befejezése után fog megjelenni.